

”HERO” - PATRIMONIUL CA OPORTUNITATE ”DRUMUL SPRE SUCCES” - MANAGEMENTUL INTEGRAT AL ORAȘELOR ISTORICE¹

Ioan Fedor Pascu

Din păcate, pentru prea multă lume patrimoniul cultural este perceput ca o constrângere pentru regenerare, ca o preocupare pentru trecut limitatoare și împovărătoare, care înăbușă inovația și progresul. În realitate însă, nimic nu poate fi mai departe de adevăr. Dimpotrivă, patrimoniul cultural oferă orașelor cu centre istorice un avantaj competitiv unic.

Orașele istorice care dețin un patrimoniu cultural reprezintă peisaje urbane singulare în Europa și în întreaga lume. Ele constituie o parte integrantă a istoriei, identității și diversității regionale europene. Centrele lor sunt adesea multifuncționale, reprezentând o țesătură de utilizări multiple, o coexistență vibrantă și diversă de locuri de muncă și servicii publice, locuințe, meșteșuguri, comunicații, educație, recreare și cultură, comerț și servicii, gastronomie și turism. Astfel de zone multifuncționale istorice sunt organisme vii și spații vitale pentru locuitori, vizitatori și întreprinzători, fiind un punct central al vieții de zi cu zi. Ele pot și trebuie să reprezinte modele de orașe europene durabile.

Dar orașele de patrimoniu din întreaga Europa nu împărtășesc doar șanse comune ci și o varietate de provocări. Printre cele mai evidente se găsesc integritatea vizuală a centrelor istorice, protecția la risc și conservarea unui număr mare de clădiri istorice, integrarea de noi infrastructuri sau adaptarea orașului istoric la nevoile locuitorilor și vizitatorilor moderni. De aceea echilibrul între protejarea patrimoniului și dezvoltarea orașului trebuie să fie menținut în mod constant. Patrimoniul ca factor de progres economic, ca subiect cu multe valențe, trebuie abordat folosind un sistem integrat și multifuncțional pentru a consolida inclusiv administrația locală.

Prin urmare, cea mai importantă provocare a zonele istorice urbane este cea de a găsi un necesar echilibru între moștenirea culturală, reprezentată de structura urbană, de identitate și clădiri –pe de o parte, de interesele rezidenților, interesele

---

¹ *”Drumul spre succes” Managementul integrat al orașelor istorice. Ghid.* Coordonator: Matthias Ripp. Sighișoara, 2011, traducere Lia Suci. p. 84

turistice și cele economice -pe de altă parte, totul cu scopul de a valorifica patrimoniul cultural în cadrul unui oraș atractiv, cu utilizarea mixtă a zonelor istorice urbane, menținând în același timp calitatea pentru locuitori și vizitatori, identitatea zonei și protejarea patrimoniului cultural pentru generațiile prezente și viitoare.

Pentru toate aceste motive, în anul 2008 orașul Regensburg (Germania) a inițiat proiectul și rețeaua tematică HerO (*Heritage as Opportunity – Patrimoniul ca Oportunitate*), rețea de tip *fast track* (cu derulare rapidă), parte a programului URBACT II, cofinanțat de Uniunea Europeană prin Fondul de dezvoltare regională. Alături Regensburg (lider de proiect) rețeaua a mai inclus drept parteneri alte opt localități cu centre istorice din toate regiunile Uniunii Europene, de mărimi diferite și cu situații demografice diferite, după criteriul convergenței și al competitivității: Liverpool (Anglia), Potiers (Franța), Sighișoara (România), Graz (Austria), Valletta (Malta), Napoli (Italia), Vilnius (Lituania) și Lublin (Polonia).

Valorificând rezultatele unor inițiative anterioare și luând în considerare Strategia Lisabona/Gothenburg, Rețeaua HerO a abordat următoarea problemă majoră: modernizarea mediului urban prin integrarea patrimoniului cultural și natural în politici durabile de dezvoltare urbană, cu scopul de a conserva și valorifica elementele de patrimoniu cultural și natural, dezvoltând în același timp gradul lor de atractivitate, coeziunea socială și activitatea economică.

Astfel, într-o serie de nouă întâlniri și conferințe desfășurate pe parcursul a trei ani, activitățile de cunoaștere și schimb de experiență ale partenerilor HerO s-au axat în principal pe dezvoltarea și implementarea unor planuri integrate de management ale centrelor istorice urbane. Prin urmare, prioritățile au fost stabilite pe teme privind integritatea vizuală a centrelor istorice urbane, multifuncționalitatea zonelor din orașele vechi, identificarea factorilor de risc și promovarea patrimoniului și a identității culturale. La întâlnirile rețelei HerO, pe lângă reprezentanții orașelor partenere și a autorităților de management au mai fost prezenți miniștrii sau delegați ai unor ministere interesate în domeniu (cu deosebire din Germania), reprezentanți și specialiști UNESCO, Margit Tünnemann, reprezentanta Comisarului European și Director pentru Politici Regionale, Raffaele Berbatto, Secretar URBACT și Brian Smith, director de proiect INHERIT și Secretar General pentru Asociația Europeană a Regiunilor și Orașelor Istorice. Rezultatele proiectului au fost prezentate la Conferința

finală din aprilie 2011, la Regensburg, experiența dobândită în cadrul rețelei fiind publicată într-un ghid al dezvoltării și implementării cu succes a planurilor de management integrat a patrimoniului cultural, ghid difuzat unui public mai larg.

După expresia lui Jean-Loup Drubigni, directorul secretariatului URBACT, ghidul intitulat *"Drumul spre succes" - Managementul integrat al orașelor istorice*², „fost elaborat de oameni aleși, practicieni sprijiniți de factorii locali interesați, reuniți în Grupul Local de Sprijin și a beneficiat de concursul unor experți³. Ghidul a fost elaborat pe bază de dovezi. Orașele partenere recomandă politicile și metodele pe care le-au experimentat și pus în aplicare pe teren”.

În format A4, cu 84 de pagini ilustrate cu fotografii și diagrame într-o prezentare grafică de foarte bună calitate, ghidul a apărut prima dată în limba engleză⁴ la Regensburg, în aprilie 2011, fiind tradus și reprodus identic în luna iulie 2011 la Sighișoara.

În ceea ce privește Cuprinsul, acesta este alcătuit dintr-o prefață semnată de Jean-Loup Drubigni, directorul secretariatului URBACT, un Cuvânt înainte făcut de Matthias Pipp, coordonatorul proiectului HerO, urmat de 4 capitole, un Rezumat și o Addenda. După Introducere (cap.1) avem un spațiu rezervat pentru ”Beneficii ale protejării patrimoniului cultural” (cap.2) continuat cu ”O nouă abordare în materie de management al orașelor istorice (cap.3), care cuprinde ”Caracteristici și beneficii ale abordării” (abordare integrată; abordare participativă și comunicativă; managementul; orientarea spre atingerea obiectivelor și punerea în aplicare) și ”Planuri integrate de Management al Patrimoniului Cultural”. Capitolul 4 este dedicat pentru ”Elaborarea Planurilor Integrate de Management al Patrimoniului Cultural”, incluzând ”Pregătirea prealabilă” (constituirea Grupului Local de Sprijin; analiza situației curente din situl de patrimoniul cultural; dezvoltarea strategiei de elaborare a Planului Integrat de Management a Patrimoniului Cultural; asigurarea suportului politic și financiar), ”Dezvoltarea Planurilor Integrate de Management al Patrimoniului Cultural”

² *Ibidem.* p.8

³ Textul coordonat de Nils Scheffler (expert principal al rețelei HerO), a fost realizat cu sprijinul: Brian Smith (secretar general pentru ”Heritage Europe”), Gerhard Ablasser, Daniela Freitag și Christian Nußmüller (orașul Graz), Christian Alexander (arhitect, Graz), Jhon Hinchliffe (Consiliul local al orașului Liverpool), Ewa Kipta (orașul Lublin), Gaetano Molura (orașul Napoli), Anne Pignon (orașul Potiers), Ioan Fedor Pascu (orașul Sighișoara), Gediminas Rutkauskas și Dundulite Raugaliene (Agenția Renoirea orașului vechi Vilnius), Barbara Bühler și Matthias Ripp (orașul Regensburg). Expertul european consultat de Sighișoara a fost arhitectul și urbanistul Giorgio F. Risicaris.

⁴ ”The Road to Succes” Integrated management of Historic Towns. Guidebook. Coordination: Matthias Ripp, Regensburg, 2011. p.84

(implicarea Grupului Local de sprijin și a principalilor factori locali interesați de managementul centrului istoric; dezvoltarea viziunii, obiectivelor și acțiunilor; dezvoltarea structurilor și a procedurilor), "Implementarea și revizuirea Planurilor Integrate de Management al Patrimoniului Cultural" (implementarea acțiunilor; structurilor și a procedurilor; monitorizarea patrimoniului cultural și implementarea Planului Integrat de Management; adaptarea Planului Integrat de Management al Patrimoniului Cultural). După Rezumat (cap.5), Addena prezintă: exemple de obiective ale Planurilor Integrate de Management al Patrimoniului Cultural; exemple de program de lucru pentru dezvoltarea unui Plan Integrat de Management al Patrimoniului Cultural; exemplu de strategie în elaborarea unui Plan Integrat de Management al Patrimoniului Cultural – cazul orașului Liverpool; exemple de viziuni pentru zonele de patrimoniu cultural; exemple de obiective și acțiuni pentru domeniul de acțiune al unui Plan Integrat de Management al Patrimoniului Cultural; cuprinsul Planului de Management al orașului Liverpool (2003); termenii de referință a unui grup de coordonare a zonei de patrimoniu cultural mondial (GLS din Liverpool); exemple de proceduri în vederea asigurării compatibilității între noi proiecte de dezvoltare și valorile de patrimoniu cultural; exemple de sistem cu indicatori de monitorizare, publicații ale rețelei HerO; detalii referitoare la persoanele de contact din cadrul rețelei HerO; link-uri, lecturi, referințe.

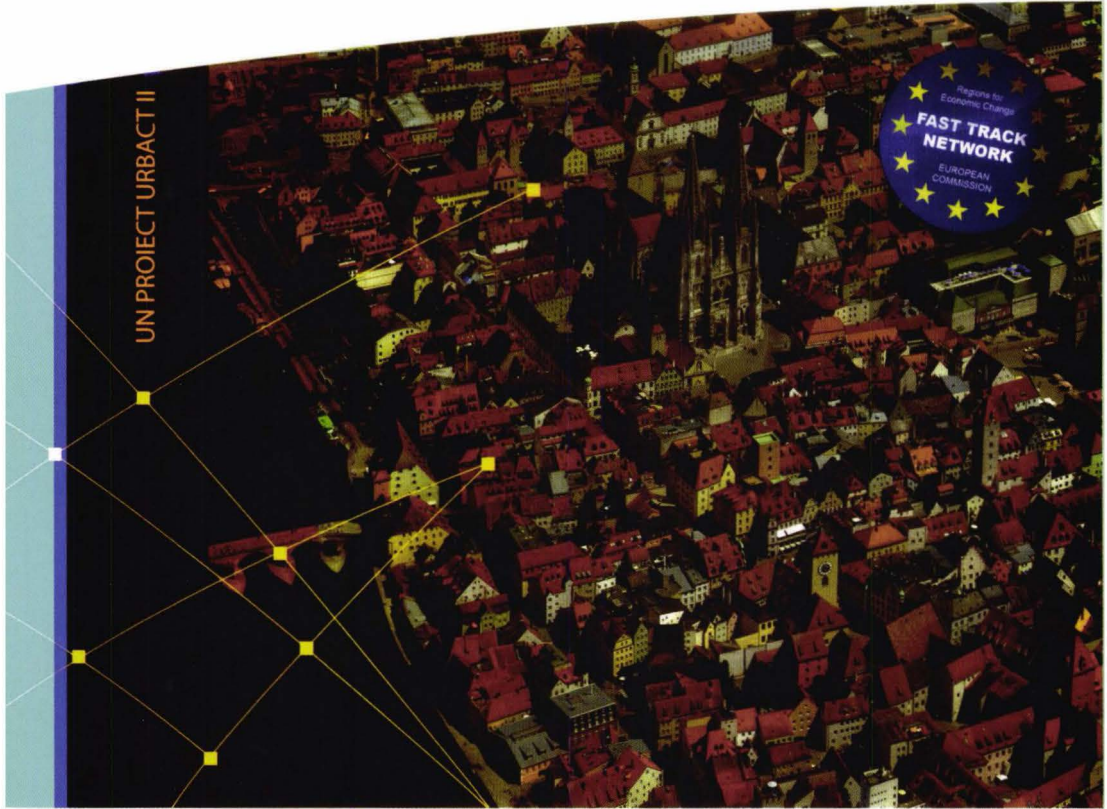
În concluzie, "Drumul spre succes" – Managementul integrat al orașelor istorice⁵, nu este doar un simplu ghid care prezintă pas cu pas calea ce trebuie urmată pentru a gestiona și valorifica cât mai eficient șansele și atuurile de care beneficiază orașele cu centre istorice prin oportunitățile oferite de patrimoniul cultural. Acesta este și o pledoarie pentru transformarea patrimoniului cultural într-o prioritate politică, îndemnând autoritățile locale și regionale să-și "prețuiască" patrimoniul dacă doresc să-i valorifice potențialul de regenerare durabilă. Acest lucru înseamnă, în primul rând, înțelegerea caracterului și identității orașului sau ale regiunii, urmată de asigurarea unei politici de patrimoniu, conectată la politicile de ansamblu ale autorităților, fapt care se poate face prin intermediul planurilor integrate de management, deoarece problemele centrelor istorice urbane necesită o abordare cuprinzătoare, care trebuie să fie bine pregătită și planificată pentru a se plia pe posibilitățile reale. În acest domeniu,

⁵ Ghidul este disponibil gratuit la Serviciul de urbanism al Municipiului Sighișoara, Compartiment patrimoniu UNESCO

În care de multe ori „mai puțin înseamnă mai mult”, un Plan de management integrat al patrimoniului cultural poate evita intervențiile radicale care implică pierderi majore de valori originale, lăsând în același timp și spațiu de exprimare pentru generațiilor viitoare. De asemenea, planul de management încurajează populația locală să adopte o perspectivă colegială de dezvoltare. Stabilirea și dezvoltarea priorităților pe termen lung va permite obținerea unui echilibru echitabil între interesele rezidenților și cele ale agenților economici, între conservarea patrimoniului și o dezvoltare mai prietenoasă și mai atractivă. Astfel, planul de management poate deveni cheia care deschide uși și face ca lucrurile să se întâmple, pentru că este un instrument independent, nebirocratic, ce poate asigura flexibilitatea necesară și o abordare pragmatică. Planul de management integrat este singura garanție de integrare eficientă a patrimoniului construit într-o perspectivă managerială vie și dinamică.

„Drumul spre succes”
Managementul integrat al orașelor istorice
Ghid

Connecting cities
Building successes

